

Ulla Kofoed

Professionshøjskolen UCC

Mail:uk@ucc.dk

0045 61260907

Den fælles oplevelse som udgangspunkt for sproglæring

Ulla Kofoed

Reykjavík den 4.-8.8. 2016

Efter-/videreuddannelse i udvikling

Diplomuddannelsen

- Fagrelateret: Dansk som andetsprog, danskvejlederuddannelsen, læsevejlederuddannelsen

Master: Universiteterne
(Bergthora)

Rekvirerede kurser

- Kurser
 - Skoleudvikling
- Fokus på sprogsyn og at udvikle sprog og indhold
- Undervisning
 - Aktionslæring

Formål med formiddagen

Et bud på en didaktik der tager udgangspunkt i målrettede, planlagte og organiserede fælles oplevelser som udgangspunkt for at forstå og producere dansk sprog og har et syn på sprog som:

- a) et fag i skolen
- b) et instrument i undervisningen,
- c) til kommunikation i og uden for skolen
- d) en bevidsthed om, at sprog og kultur skabes i sociale kontekster (Bergthora)

Program

8.30 Præsentation

8.45 Efteruddannelse

9.30 Diskussion

9.45 Pause

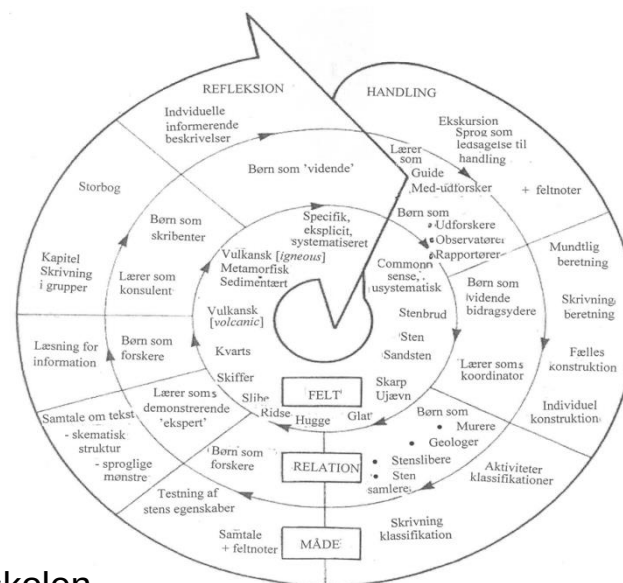
10.00 [Beverly Derewiankas](#) snegl og den fælles oplevelse

10.30 Konkrete undervisningseksempler

på brug af den fælles
oplevelse

11.30 Diskussion

11.55 Opsamling

Målet med at konstruere en fælles oplevelsesramme i danskundervisningen er:

- At arbejde systematisk med at skabe sammenhænge i sprogindlæring hvor alle elever er aktive deltagere
- At elevernes forskellige perspektiver og erfaringer indgår som en ressource i sprogindlæringen
- At eleverne oplever sprogindlæringen som meningsfuld

En kæde af sprogbrugssituationer

- At bygge sprogundervisningen op som en kæde af sprogbrugssituationer, der fører eleven fra hverdagssprog til skolesprog. *(fra det konkrete til det abstrakte)*
- Læreren bygger sprog, viden om sprog og faglig viden op med handlingen og elevernes hverdagssprog som omdrejningspunkt
- Læreren sørger for skriftlig fastholdelse undervejs. I forløbet støttes alle elever ift. hvad de har behov for, for at kunne nå både de sproglige og de faglige mål for forløbet.

Forskellige måder at bruge sproget mundtligt og skriftligt på i faglig sammenhæng

Tekst 1

"Den her..nej det går ikke..."

"Prøv den..."

"Ja den gør..lidt...den vil ikke"

"Virker ikke det er ikke metal"

De her er de bedste ...Det går rigtig hurtigt"

Tekst 2

Vi prøvede med et søm en blyantspidser..nogle jernspåner og et stykke plastic...magneten tiltrak ikke sømmet men den tiltrak blyantspidseren og jernspånerne

Tekst 3

Vores eksperiment bestod i at finde ud af hvad en magnet kan tiltrække. Vi opdagede, at magneter tiltrækker nogle slags metal. Den tiltrak jernspånerne, men ikke sømmet. Den tiltrak heller ikke ting, der ikke var lavet af metal

Tekst 4

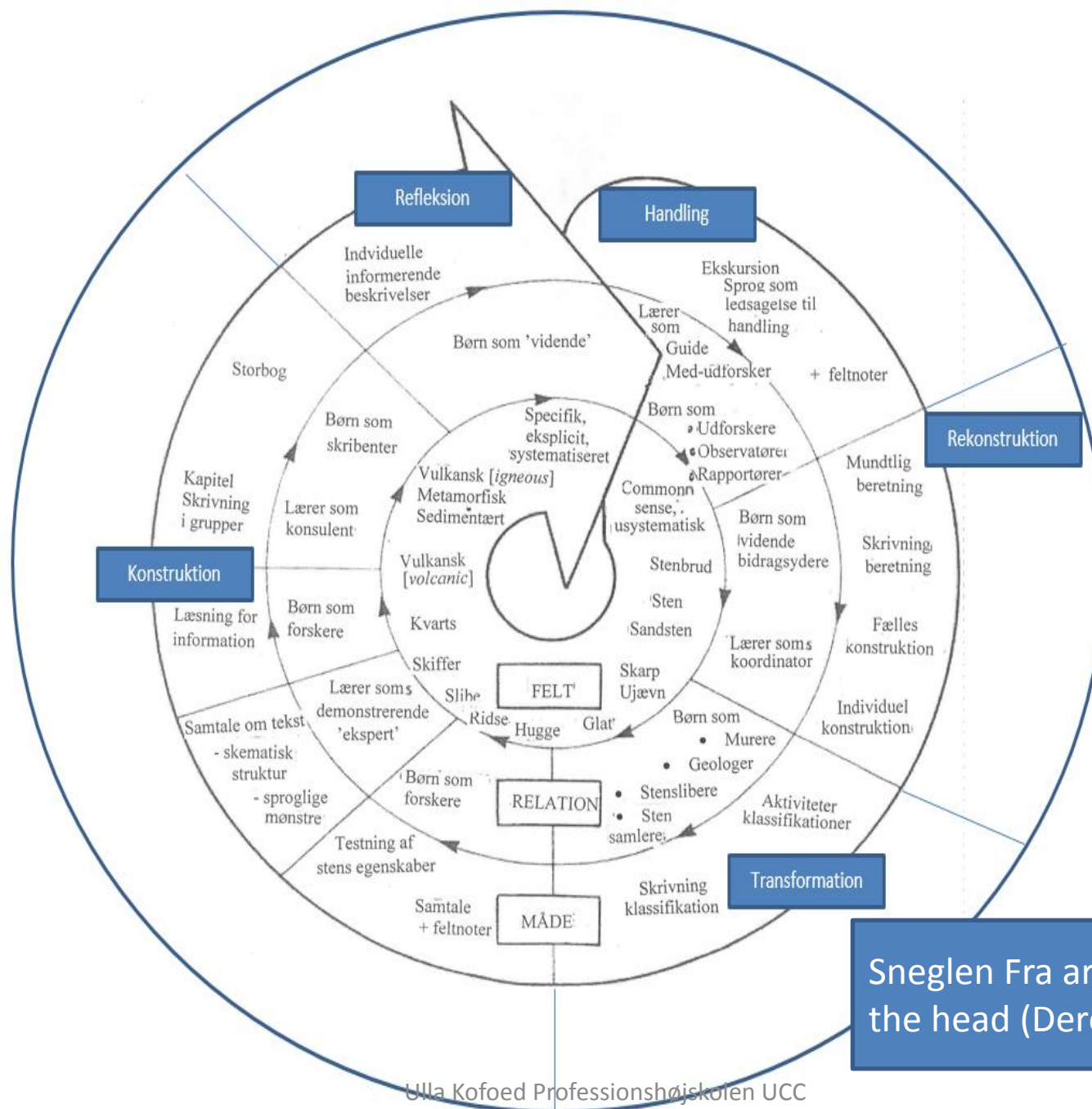
En magnet er et stykke metal, der er omgivet af et usynligt kraftfelt, der påvirker alle de magnetiske materialer indenfor det.

En magnet kan løfte et stykke stål eller jern, fordi magnetfeltet løber igennem materialet, og får den til at blive en midlertidig magnet. Magnetisk tiltrækning finder kun sted mellem jernholdige metaller.

Oversat og bearbejdet efter Pauline Gibbons: Scaffolding language scaffolding learning s. 40-50.

Ulla Kofod Professionshøjskolen

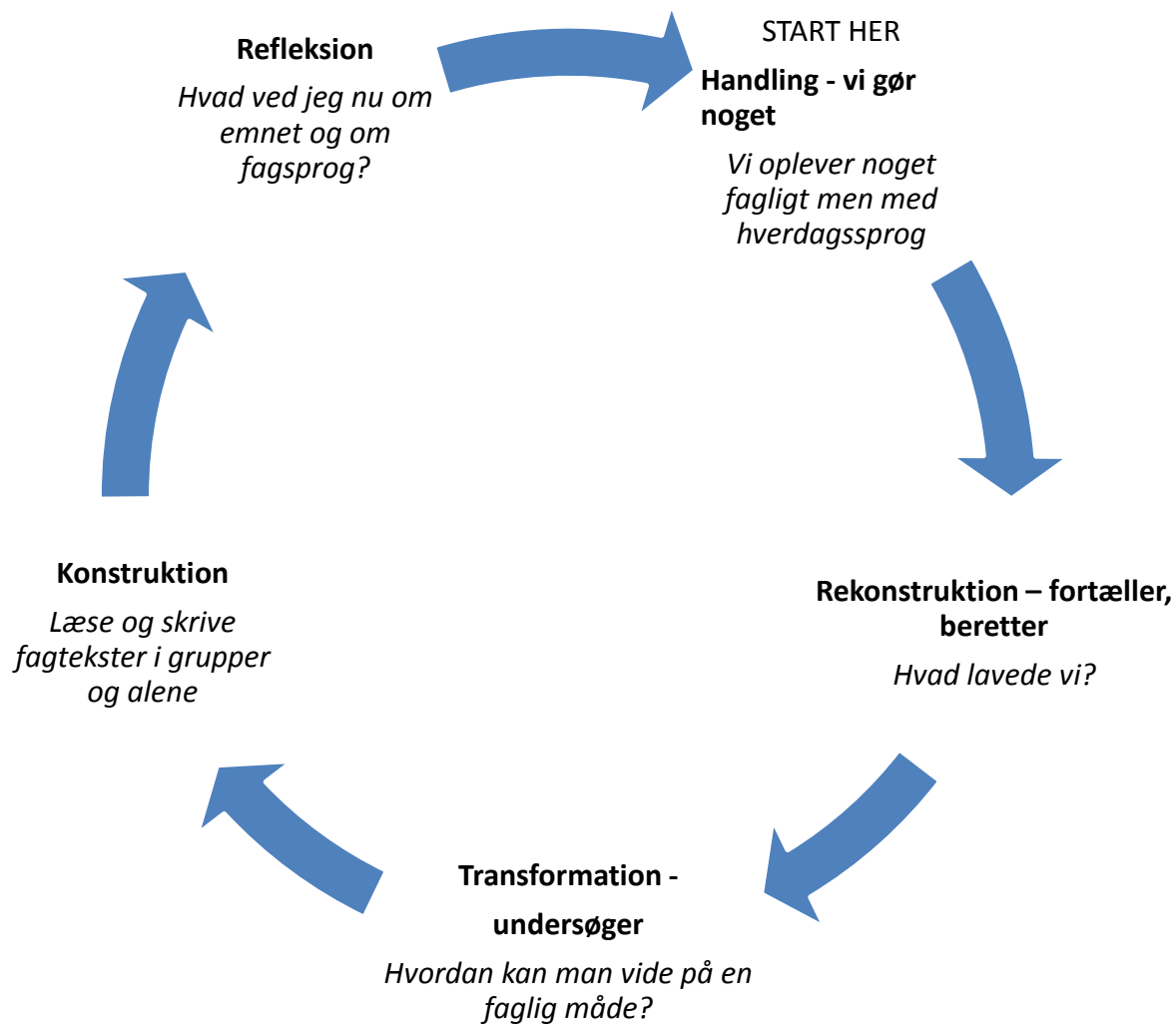
UCC

Sneglen Fra artiklen Rocks in the head (Derewianka 1990)

Fra at gøre noget til at vide noget

En undervisningsmodel der støtter eleverne fra hverdagssprog til fagsprog

3 kontekster

- **Felt:** Hvad skal eleverne lære? Hvilken viden har de ved forløbets start? Hvilken viden skal de tilegne sig frem mod målet?
- **Relation:** Formidler læreren? Arbejder eleverne i grupper og hvordan? Hvilke roller har de?
- **Måde:** Hvilken måde bruges sproget på? Mundtligt eller skriftligt? Fx sprog ledsaget til handling, noter, eleven som formidler af faglig viden.

5 faser

- **Fælles oplevelse** - Handling
- **Fastholdelse af oplevelsen** - Rekonstruerer (mundtligt sætter ord på, skriver en tekst til forældrene om oplevelsen)
- **Undersøge**- Transformation (den faglige viden udbygges repertoire udvikles yderligere)
- **Læse og lytte** – Konstruktion (selvstændigt at lave research og opsøge tekster)
- **Skrive** – Refleksion (Verbalsproglige og visuelle produkter)

En sprognysgerrighed

- At skabe et **sprognysgerrigt** læringsrum hvor flere sprog end dansk og islandsk inddrages
- Et sprognysgerrigt læringsrum kan fx fokusere på forskellige former for sammenligninger:
- Ord/sætninger der ligner eller ikke ligner på forskellige sprog
- Tekster på andre sprog kan inddrages og sammenlignes.
- Hvilke sprog omgiver os? Hvad står på dansk?

Tegn på sprog

Den fælles oplevelse - et eksempel

En visuel tilgang for udvikling af dansk/islandsk sprog

- En visuel indgang kan være en fordel for udviklingen af et kreativt, selvstændigt og reflekteret sprog, og den kan tilbyde en ny vinkel på sprog.
- Eleverne bliver opmærksomme på forholdet mellem sprog, virkelighed og orddannelse, og de arbejder selv i en kreativ produktion af sprog.
- Med inspiration fra Ida Brændholt Lundgaard – Teddy Josephsen og Julie Blicher Trojaborg

Inspiration fra Keith Tyson:

Large Field Array/ Stor feltopstilling

- Tyson bruger ofte sproget i sin kunst. Han er optaget af sprog som system, der peger på noget andet. Et enkelt ord kan henvise til en hel vifte af virkeligheder på en gang og opleves meget forskelligt fra person til person. Sproget skaber billeder i dit hoved, som kan være konkrete og abstrakte reel og fiktive, nære og fjerne.

Skoletjenesten Louisiana 2006

Ulla Kofoed Professionshøjskolen UCC

Fælles oplevelser på Arken

Eleven som aktiv lytter

Eleven som aktiv og Indflydelsesrig deltager i den sproglige interaktionen.

MONA HATOUM

STELLA HAMBERG
Tatù - for no reason, 2004

Ulla Kofoed Professionshøjskolen
UCC

Biaksen

Skitsen - et redskab i dansksprogsundervisningen

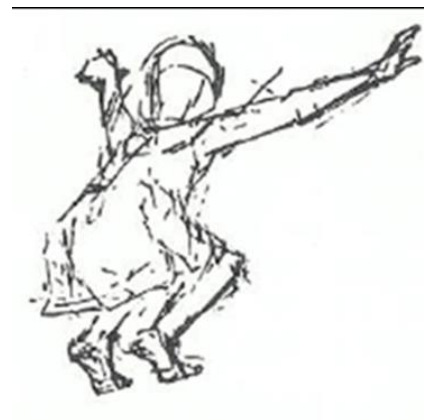
Ordforråd, at fortælle, at lytte og se andre perspektiver

En sproglige udfordring:

Skitsen som redskab til at aktivere egne erfaringer og udvikle ordforråd og kommunikation

Med udgangspunkt i egne erfaringer og oplevelser at indgå i forskellige sprogbrugssituationer

- Fortælle
- Lytte
- Stille spørgsmål
- Kommunikere
-

Konkret eksempel

Installation

Læringsmål:

At kunne fortælle og begrunde

Mundtligt at kunne argumentere for nyt produkt

1. Skitsen *(Handling)*
2. Fortælling *(Rekonstruktion)*
3. Lytning *(Transformation)*
4. Gruppearbejde *(Konstruktion af nye sammenhænge, kultur)*
5. Præsentation *(Refleksion Fælles produkt på tværs af og perspektiver)*

MONA HATOUM

Sprogbrugssituationer

Læringsmål: At kunne forklare og argumentere for kendetegn i de 4 sprogbrugssituationer

1. Refleksion og aktivering af egne erfaringer og sprog (Individuelt)

- Tegne en skitse af installationen. **Handling**
- Skrive ord på. **Handling/Rekonstruktion**
- Fortælle om skitsen, (*forforståelse, fælles oplevelse*) **Rekonstruktion**

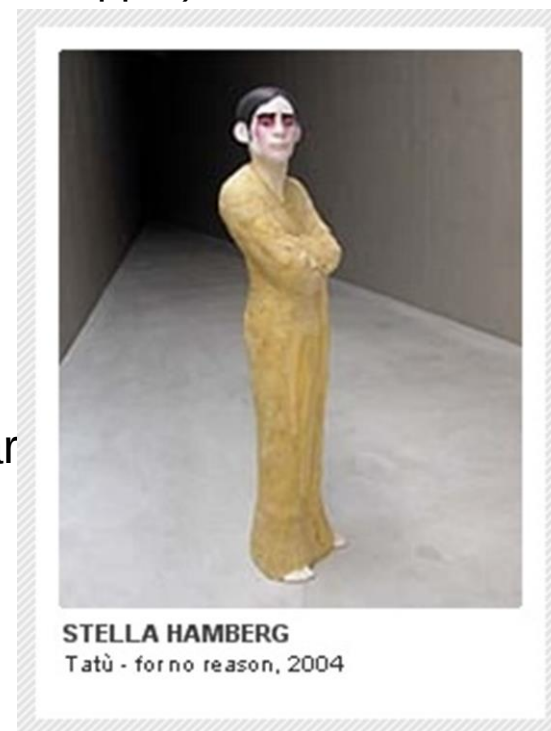
2. 4 Sprogbrugssituationer (**Transformation/konstruktion** Grupper)

Måde

- Beskrive** hvordan figuren ser ud?
- Tolke** hvem er figuren og hvor kommer den fra?
- Kropssprog, drama** hvordan står, går og bevæger figuren sig?
- Direkte tale** hvad ville figuren sige hvis den kunne tale?

3. Spørgsmål og kvalificering (**Transformation** Grupper/par demonstrere viden)

4. Præsentation af det endelige resultat (Plenum)

Vilkår for læring af dansk sprog

Undervisningens tilrettelæggelse

- Hver gruppe laver et forskelligt forsøg/opgave i relation til emnet. Det giver mulighed for at stille spørgsmål og lytte og for at indgå i kommunikation.
- Sproget er eksplicit,
- Læreren indgår i dialog med eleverne, de skal ikke kunne det udenad

Skulptur

Beskrivelse

Fagtekst

Introduktion til skulptur

Skulpturen eksisterer i 3 dimensioner, og indtager i højere grad end det 2-dimensionelle maleri *beskuerens rum*.

Endvidere kan vi bevæge os rundt om den, og opleve den fra *flere vinkler*.

1. Den kan *udskæres/udhugges* af fx træ, granit, marmor eller gips, dvs. man "tager af" for at blottlægge formen.
2. Eller den kan *modelleres*, idet man former et blødere materiale, fx ler eller voks og man bygger formen op fra ingenting.
3. Den kan også *støbes* på baggrund af en lermodellering, fx i gips eller bronze.
4. Sluttelig kan den *sammenføjes* af mange forskellige dele/materialer, fx metal, naturmaterialer, skrot, tøj osv. I princippet er der ingen grænser. Denne metode ses især i moderne kunst, og kaldes ofte assemblage, skrotskulptur eller mere generelt objektkunst.
Skoletjenesten Louisiana

STELLA HAMBERG
Tatù - for no reason, 2004

Konkret eksempel

Arkitekturens rum

Læringsmål: At sætte ord på følelsesmæssige og kropslige oplevelser

Alene (2 min): Rekonstruktion

- *Beskriv hvordan I gik, løb osv.*
- *Sammenlign jeres bevægelser med det I tænkte og følte*

To og to (10 min): Rekonstruktion

- *Fortæl hvad I har skrevet.*
- Hvor mange forskellige bevægelsesmønstre oplevede I?
- Udvælg en bevægelse og en følelse I vil fortælle om
- Udvælg de ord der er karakteristiske for jeres bevægelser og følelser?

En sproglige udfordringen:

At kunne forklare forskelle:

- I at *bevægelse* sig i klitterne og i gangen på museet
- på de *følelser* der opstår på museet og i klitterne
- på de *tanker* der opstod på museet og de tanker der opstod i klitterne

Fastholdelse af refleksion

Transformation/konstruktion

	Den lange gang	Klitterne	Forskelligt	Fælles
Hvordan gik/løb du? <i>Hvordan bevægede du dig?</i>	Langsomt og lidt usikkert Armene ned langs siden Med små skridt	Hurtigt armene ud til siden Med lang skridt	Skridtlængde Armførelse hastighed	
Hvad følte du?	Søgende, nysgerrig	Let og glad	Sindstemning Og det undersøgende	
Hvad tænkte du på?	At jeg var nede i en kælder	At det var dejligt at løbe og få luft i ansigtet	Hvor jeg var I stedet for hvad jeg følte	

Systematisk at inddrage fagundervisningen i dansksprogundervisningen?

- At integrerer fagundervisningen i sprogundervisning
- At etablere et samarbejde mellem undervisere i dansksprog og faglærere.

At stille skarpt på udvalgte ord og begreber i undervisningen

Elektricitet (*fysik*) 9. kl.

Indhold	Faglige mål	Sproglige mål	Handling/ organisering	Evaluering
Arbejde med og lave forsøg om <u>elektricitet</u> <u>El-generator</u> , <u>bevægelsesenergi</u> og <u>elektromagneter</u> i fysik	Lære om elektricitet: El-generator Hvad en el-generator er, hvilke dele den består af. Hvor og hvornår den bruges Bevægelsesenergi Hvad betyder det og hvordan kan bevægelsesenergi omsættes til elektrisk energi? Elektromagnet Hvad er det og hvordan kan den ændres?	Kunne anvende fagordene: El-generator Bevægelsesenergi og Elektromagnet Forklare hvad de tre fagbegreber dækker over <i>Redegøre</i> for en analyse af et forsøg, hvor de tre begreber er omdrejningspunktet	<i>Inddeling i 3 grupper</i> A Hver gruppe har et fagbegreb som de skal finde frem til hvordan de vil forklare. (10.min) <i>To grupper sammen</i> B Den ene gruppe forklarer. Den anden gruppe lytter og stiller to spørgsmål (10 min) _____ C Den ene gruppe forklarer et forsøg den anden gruppe laver forsøget (20 min)	Hvilke strategier bruger grupperne i forhold til at kunne anvende og forklare fagbegreberne? Hvordan bruger de genren at forklare? Struktur m.m. Hvordan kan man høre, at de analyserer? Hvilke ord og vendinger benytter de sig af?